Instanța de fond: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Pulbere Igor
Dosar nr. 2a-4236/23 (2-21189781-02-2a-10112023)

D E C I Z I E

30 octombrie 2024 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău

Instanța compusă din:
Preşedintele şedinţei, judecătorul: Panov Ana
Judecătorii: Malîi Ala și Mămăligă Natalia

examinând în procedura cererilor cu valoare redusă, cererea de apel declarată de avocata Lungu Doina în interesele Valeriei Raileanu, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 5 iunie 2023, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Simbacom-Lux" împotriva SRL „Farmeat-Comerț" și Raileanu Victoria cu privire la încasarea datoriei și penalității, și compensarea cheltuielilor de judecată,

a c o n s t a t a t:

Circumstanțele cauzei:

La 23 decembrie 2021, SRL „Simbacom-Lux" a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Farmeat-Comerț" și Raileanu Victoria privind încasarea datoriei, penalității și cheltuielile de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, la 10 ianuarie 2020, între SRL „Simbacom-Lux" şi SRL „Farmeat-Comerţ" a fost încheiat contractul nr. 9365 de vînzare-cumpărare a produselor alimentare şi nealimentare.

Susţine că, administratorul firmei pârâte SRL „Farmeat-Comerţ", în persoana fidejusorului Răileanu Valeria, conform prevederilor contractului menţionat a garantat prin fidejusiune executarea obligaţiunilor asumate.

Indică că în pct. 3.5. din contractul de vînzare-cumpărare, este stipulat că achitarea mărfurilor se efectuează de cumpărător în numerar, în momentul preluării mărfii sau prin transferul sumei băneşti pe contul de decontare al vînzătorului în prealabil sau în termen de 14 zile calendaristice din momentul primirii mărfurilor.

Notează că conform pct. 5.5. din contractul nr. 9365 din 10 ianuarie 2020, în caz de neexecutare a obligaţiilor contractuale de către cumpărător, fidejusorul în

persoana administratorului societăţii, va răspunde solidar cu cumpărătorul pentru executarea obligaţiunilor născute din acest contract.

Menţionează că, în prezent datoria pârâtului SRL „Farmeat-Comerț” către furnizorul SRL „Simbacom-Lux”, conform actului de verificare, constituie suma de 12 554,95 lei şi nu a fost achitată.

Astfel, consideră că pârâtul a încălcat prevederile pct. 1.1 din contractul menționat, pe de o parte, cît și prevederile art. 774 alin. (1), art. 858 alin. (2) din Codul civil.

Relevă că prin neachitarea sumelor datorate la termen SRL „Farmeat-Comerţ” este obligată să achite suma de 11 554 lei, cu titlu de penalitate redusă doar pentru 180 de zile, conform pct. 4.2. din contractul de vînzare cumpărare menţionat.

Reclamantul solicită încasarea, în mod solidar, din contul SRL „Farmeat-Comerț” și Raileanu Victoria în beneficiul său a datoriei în mărime de 12 554,95 lei, penalităţii de întârziere în mărime de 11 554 lei şi a cheltuielilor de judecată în sumă de 723 lei suportate pentru achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii și 3 000 lei pentru asistenţă juridică.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 5 iunie 2023 a fost admisă acțiunea depusă de SRL „Simbacom-Lux” și s-a încasat, în mod solidar, din contul SRL „Farmeat-Comerț” și Răileanu Valeria în beneficiul SRL „Simbacom-Lux” datoria în mărime de 12 554,95 lei și penalitatea de întîrziere în mărime de 11554 lei, în total suma de 24 108,95 lei. S-a încasat, în mod solidar, de la SRL „Farmeat-Comerț” și Răileanu Valeria în beneficiul SRL „Simbacom-Lux” cheltuielile de judecată în sumă de 715 lei suportate pentru achitarea taxei de stat și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 3 000 lei.

Solicitarea apelantei și termenul de declarare a apelului:

La 3 noiembrie 2023, avocata Lungu Doina în interesele Valeriei Raileanu a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii. Concomitent, a solicitat repunerea în termenul de declarare a apelului.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 27 noiembrie 2023 a fost admisă cererea de repunere în termen a apelului și s-a repus în termen, cererea de apel declarată de avocata Lungu Doina în interesele Valeriei Raileanu împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 5 iunie 2023.

La 15 martie 2024, avocata Lungu Doina în interesele Valeriei Raileanu a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii instanței de fond, cu remiterea cauzei la rejudecare.

Argumentele părților:

În motivarea apelului, avocata Lungu Doina în interesele Valeriei Raileanu a indicat că nu este de acord cu hotărârea contestată.

Relevă că cauza a fost judecată în absenţa unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data şi ora şedinţei de judecată, în temeiul art. 388 alin. (1) lit.b) Cod de procedură civilă.

Menționează că apelanta nu a fost legal citată de către instanţa de fond și nu a recepţionat citaţia, actele procedurale, şi hotărârea contestată. Avizele anexate la materialele cauzei demonstrează că apelanta nu a recepţionat niciodată înştiinţările. Trimiterea poştală DS8005919449AS, prin care a fost expediată citaţia către apelanta Răileanu Valeria, a fost „nereclamată”.

Mai mult ca atât, apelanta nu a recepţionat nici pretenţia prealabilă, înscrisul (f.d. 14) din dosar (pretenţia prealabilă), are inscripţia „nereclamat” pe plic. La fel, consultând pagina-web oficială a Poştei Moldovei, se constată că trimiterea poştală DS8000968153AS este marcată ca „nereclamată” cu livrare nereuşită.

Precizează că avizele anexate la materialele cauzei demonstrează că apelanta nu a recepţionat niciodată citaţia. Cu toate acestea, instanţa de fond nu a recurs la un alt mijloc de comunicare ce ar fi asigurat recepţionarea citaţiei de către apelantă.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de apel a expediat în adresa intimatei cererea de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, însă până la data examinării apelului, nu a fost depusă referință asupra cererii de apel.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând argumentele apelului prin prisma actelor şi circumstanţelor cauzei, raportate la dispozițiile legale incidente speței, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, conchide că apelul este întemeiat şi urmează a fi admis, cu casarea integrală a hotărârii instanței de fond și remiterea cauzei spre rejudecare în prima instanţă, în alt complet de judecată, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărârea atacată cu apel, cu

excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărârea este atacată şi de alţi participanţi la proces.

În acord cu prevederile art. 385 alin. (1) lit. d) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul, să caseze integral hotărârea primei instanţe şi să trimită cauza spre rejudecare în primă instanţă doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art. 388 alin.(1) lit. d) şi i). La solicitarea participanţilor la proces, instanţa de apel poate trimite cauza spre rejudecare în prima instanță doar o singură dată, în cazul prevăzut la art. 388 alin.(1) lit. b).

Conform dispozițiilor art. 388 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, hotărârea primei instanţe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă cauza a fost judecată de instanţă în absenţa unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data şi ora şedinţei de judecată.

Colegiul civil reține că acțiunea înaintată de SRL „Simbacom-Lux” împotriva SRL „Farmeat-Comerț” și Raileanu Victoria cu privire la încasarea datoriei și penalității, și compensarea cheltuielilor de judecată, a fost examinată în procedura cererilor cu valoare redusă, reglementată de capitolul XXII al Codului de procedură civilă (art. 276^2 -276^4).

În conformitate cu prevederile art. 276^2 Cod de procedură civilă, dacă valoarea cererii în cauzele de încasare a unei sume de bani nu depăşeşte 10 salarii medii pe economie prognozate la data sesizării instanţei, fără a se lua în considerare dobânzile, penalităţile, cheltuielile de judecată şi alte venituri accesorii, această cerere se examinează ca cerere cu valoare redusă.

În acord cu prevederile art. 276^3 Cod de procedură civilă, procedura cu privire la cererile cu valoare redusă este scrisă. Judecătorul poate dispune citarea participanţilor la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea uneia dintre părţi de a examina cererea în şedinţă publică. Judecătorul poate să respingă o astfel de solicitare în cazul în care consideră că, ținînd cont de împrejurările cauzei, nu sunt necesare dezbateri publice. Respingerea se dispune prin încheiere motivată ce poate fi atacată odată cu fondul.

Conform art. 276^4 Cod de procedură civilă, instanţa soluţionează cauza şi adoptă dispozitivul hotărârii într-un termen de cel mult 6 luni de la data depunerii cererii. Dacă, după ce i s-au comunicat cererea de chemare în judecată şi înscrisurile anexate, pârâtul nu depune referinţă, soluţionarea cererii se face în baza materialelor anexate la dosar. Hotărârea judecătorească adoptată se publică pe pagina web a instanţei judecătoreşti şi se comunică participanţilor la proces, inclusiv prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor. Hotărârea judecătorească poate fi atacată cu apel, care se examinează în condiţiile prezentului cod. Deciziile instanţei de apel nu se supun recursului, fiind definitive şi irevocabile de la pronunțare. Instanţa de apel examinează cererea de apel în

procedură scrisă sau cu citarea participanţilor la proces, prevederile art. 276^3 fiind aplicabile corespunzător.

În conformitate cu art. 390 alin. (3) Cod de procedură civilă, în cazul casării integrale sau parțiale a hotărârii primei instanțe și restituirii cauzei spre rejudecare în primă instanță, instanța de apel poate să se expună în decizia sa asupra actelor procedurale care urmează a fi efectuate în primă instanță la rejudecarea cauzei, însă nu este în drept să prejudece în opiniile sale că o anumită probă ar inspira sau nu încredere, că unele probe ar fi mai temeinice decât altele și nici să stabilească ce hotărâre ar trebui adoptată după rejudecarea cauzei.

Din conținutul normelor enunțate, Colegiul civil reiterează că, sarcina instanței de apel derivă din dispozițiile art. 373 alin. (1), (2) și (5) Codul de procedură civilă, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

Colegiul civil subliniază că, instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (*Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 § 43).*

Instanța de apel atestă că, fiind investită cu examinarea cauzei în fond, prima instanță a concluzionat asupra temeiniciei acțiunii și a dispus încasarea, în mod solidar, din contul SRL „Farmeat-Comerț” și Răileanu Valeria în contul SRL „Simbacom-Lux” a datoriei în mărime de 12 554,95 lei și penalității de întârziere în mărime de 11 554 lei, cât și cheltuielile de judecată în sumă de 715 lei suportate pentru achitarea taxei de stat și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 3 000 lei.

În conformitate cu dispozițiile art. 26 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialităţii şi egalităţii părţilor în drepturile procedurale. Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încît părţile şi ceilalţi participanţi la proces să aibă posibilitatea de a-şi formula, argumenta şi dovedi poziţia în proces, de a alege modalităţile şi mijloacele susţinerii ei de sine stătător şi independent de instanţă, de alte organe şi persoane, de a-şi expune opinia asupra oricărei probleme de fapt şi de drept care are legătură cu cauza dată judecăţii şi de a-şi expune punctul de vedere asupra iniţiativelor instanţei.

În acord cu prevederile art. 27 alin. (1) Cod de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de

interesul legitim supus judecății, precum şi de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

La caz, Colegiul judiciar constată cu certitudine faptul că, apelanta/pârâtă Raileanu Valeria nu a participat la examinarea cauzei în fond, la dosar lipsind atât dovada executării procedurii de citare legală, cît și dovada recepționării de către aceasta a hotărârii contestate.

În conformitate cu prevederile art.100 alin. (1) Cod de procedură civilă, cererea de chemare în judecată şi actele de procedură se comunică participanților la proces şi persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată şi cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act şi confirmarea primirii lui, precum şi prin delegație judiciară.

Articolul 102 alin. (1) Cod de procedură civilă, stabilește că instanța înștiințează prin citație participanții la proces, martorii, experții, specialiștii şi interpreții privitor la locul, data şi ora ședinței de judecată sau la locul, data şi ora efectuării unor acte de procedură.

Conform art. 105 alin. (1) Codul de procedură civilă, citaţia şi înştiinţarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmînării citaţiei sau înştiinţării se înscrie pe citaţie sau înştiinţare în partea care se înmînează destinatarului, precum şi pe cotor, care se restituie instanţei.

Alin. (5) al aceluiași articol stipulează că, citaţia sau înştiinţarea adresată persoanei fizice se înmînează personal contra semnătură pe cotor. Citaţia sau înştiinţarea adresată unei organizaţii se înmînează persoanei cu funcţie de răspundere respective contra semnătură pe cotor sau, în cazul absenţei acesteia, se înmînează în acelaşi mod unui alt angajat, considerîndu-se recepţionată de organizaţie. Dacă părțile și alți participanți la proces sînt reprezentați de avocați, citațiile și înștiințările se expediază la sediul avocaților, recepționarea înlăturînd orice viciu de citare a participanților. Citațiile și înștiințările expediate reprezentanților la adresa electronică înregistrată în Programul integrat de gestionare a dosarelor se consideră recepționate de către părți și alți participanți la proces.

În cauza Russu c. Moldovei din 13 noiembrie 2008 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat deja că „în practică, instanţele naţionale nu acceptă în calitate de probă suficientă expedierea unei scrisori de către instanţă, dar solicită dovada înmânării”.

Din materialele dosarului Colegiul a constatat cu certitudine faptul că, conform scrisorii de expediere a actului judecătoresc, copia încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 3 ianuarie 2022 privind acceptarea acțiunii înaintate de SRL „Simbacom-Lux”, precum și copia cererii de chemare în judecată cu toate anexele, au fost expediate în adresa pârâtei Raileanu Valeria - mun. Chișinău, str. Alba Iulia nr. 75, bloc 22A, apartamentul 8 (f. d. 25), însă nu se poate desprinde momentul comunicării actelor procedurale, din motiv că, lipsește dovada de recepţie a scrisorii, în situația în care, scrisoarea recomandată a fost restituită instanței de judecată cu mențiunea „nereclamat” (f. d. 27-28).

Respectiv, reieșind din aceste circumstanțe, Colegiul civil constată că prima instanță nu a luat toate măsurile în vederea asigurării citării legale a pârâtei Raileanu Valeria.

Colegiul civil remarcă că, la materialele cauzei lipsesc dovezi menite să indice cert la stăruința instanței de a comunica pârâtei despre acțiunea înaintată sau acte care ar proba înmânarea înscrisurilor și solicitarea referinței.

Corespunzător, pe motivul enunțat apelanta nu a cunoscut despre examinarea litigiului în cauză, fiind în imposibilitate de a-și prezenta poziția față de litigiul dat, inclusiv de a depune referința și probe în acest sens.

Așadar, judecând cauza în fond fără a înștiința în modul prevăzut de lege pârâta Raileanu Valeria, Colegiul constată că instanța de fond nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participanților la proces, ce constă în posibilitatea, în primul rând, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecății, precum şi de drepturile procedurale, de a alege modalitatea şi mijloacele procedurale de apărare, astfel, prin urmare fiind admisă încălcarea prevederilor art. 27 alin. (1) Cod de procedură civilă.

În așa împrejurări, instanța de apel reține că, pârâtei i-a fost încălcat dreptul de acces liber la justiție, prevăzut de art. 20 din Constituție, dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO, dreptul de a formula cereri şi demersuri, dreptul de a participa personal sau prin intermediul unui reprezentant (avocat) la examinarea cauzei.

Or, pentru a răspunde exigenţelor articolului enunţat procedura în faţa instanţelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, un concept similar celui al egalităţii armelor. Principiul contradictorialităţii presupune, în fond, posibilitatea pentru părţile în proces de a li se aduce la cunoştinţă toate dovezile invocate, observaţiile formulate a acesteia şi de a face comentarii în legătură cu ele.

Aceste încălcări a normelor de drept procedural, conform cerințelor art. 388 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, impun casarea parțială a hotărârii și remiterea cauzei la rejudecare în prima instanță.

Se impune de subliniat la acest capitol şi faptul că necomunicarea în modul corespunzător de către instanțele de judecată a actelor de procedură către

participanții la proces ar putea înfrânge principiul echității procedurii civile şi îngrădi în mod inacceptabil dreptul subiecților la un proces echitabil. Colegiul reiterează că, dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenţie *(CEDO, hot. Campbell şi Fell vs.Marea Britanie din 25.02.1982).*

Or, cum drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă şi reală, iar nu iluzorie şi teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanţe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiţie *(CEDO, hot. Airey vs. Irlanda din 09.10.1979).*

Subsidiar, art. 6 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale stipulează că orice persoană are dreptul la judecarea pricinii „în mod echitabil", ceea ce implică, inclusiv, o procedură contradictorie şi egalitatea armelor. Respectarea principiului egalității armelor presupune că fiecare parte trebuie să obţină o posibilitate rezonabilă de a-şi prezenta cauza în condiţii care să nu o plaseze într-o situaţie net dezavantajată în raport cu adversarul său, astfel încât între părţi să se menţină un echilibru corect. Dreptul la o procedură contradictorie implică dreptul unei părţi în procesul civil de a lua cunoştinţă de observaţiile sau explicaţiile date de cealaltă parte, precum şi de a le discuta.

Astfel, pornind de la prevederile normei procesuale citate, instanța de apel concluzionează că, eroarea judiciară stabilită anterior, şi admisă la judecarea cauzei de instanţa de fond, şi anume, soluționarea cauzei în lipsa înștiințării legale a unui participant la proces, nu poate fi corectată în ordine de apel, prin urmare se impune rejudecarea cauzei în prima instanţă.

Distinct de cele enunțate, Colegiul judiciar referitor la demersul de efectuare a demersului privind efectuarea expertizei judeciare, consideră inoportun de a se expune asupra acestuia, deoarece la examinarea cauzei în fond se va expune prima instanță. Or, conform art. 372 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părţile şi alţi participanţi la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă acestea respectă prevederile art. 119^1 alin. (2), dacă acestea nu au fost reclamate de către prima instanță la cererea participanților la proces sau dacă au fost restituite în mod nejustificat de către prima instanţă.

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ Curții de Apel Chișinău consideră necesar de a menţiona că la rejudecarea cauzei instanţa de fond urmează să ţină cont de cele menţionate, de a examina cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Simbacom-Lux" , cu respectarea tuturor procedurilor de rigoare, de a crea condiții obiective şi reale participanților la proces pentru realizarea drepturilor sale procedurale şi în baza probelor pertinente administrate, raportate la legea materială ce guvernează raportul juridic litigios, să emită o hotărâre legală şi întemeiată, cu respectarea normelor de drept material şi procedural.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural şi deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de apel, Colegiul civil ajunge la concluzia de a admite cererea de apel, de a casa integral hotărârea instanței de fond și remiterea cauzei spre rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată.

În conformitate cu prevederile art. 385 lit. d), art. 389, art. 390 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

d e c i d e :

Se admite cererea de apel declarată de avocata Lungu Doina în interesele Valeriei Raileanu.

Se casează integral hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 5 iunie 2023, în cauza civilă, în procedura cererilor cu valoare redusă, la cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Simbacom-Lux” împotriva SRL „Farmeat-Comerț” și Raileanu Victoria cu privire la încasarea datoriei și penalității, și compensarea cheltuielilor de judecată, și cauza se trimite spre rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul Panov Ana

Judecătorii: Malîi Ala

Mămăligă Natalia